

II Oikeudet ja vapaudet

Oikeudet ja vapaudet – syventävät tehtävät, s. 60–61

1. EU toteuttaa säännöllisin väliajoin kyselytutkimuksia, joilla tutkitaan EU-kansalaisten näkemyksiä erilaisiin yhteiskunnallisiin seikkoihin. Keväällä 2015 kysyttiin muun muassa, tuntevatko eurooppalaiset itsensä EU-kansalaisiksi. Tutki vieressä olevaa kaaviota ja vastaa kysymyksiin.
 - a) Mitä alueellisia eroja havaitset kaaviosta?
 - b) Pohdi syitä näihin eroihin.
 - c) Valitse kolme maata eri puolilta kaaviota ja selitä, miksi niiden kansalaiset suhtautuvat EU-kansalaisuuteen eri tavoin.

RATKAISU:

- a) Tunne EU-kansalaisuudesta on voimakas monissa unionin pienissä jäsenmaissa sekä Saksassa. Vastaavasti Kaakkois-Euroopassa EU-kansalaisuuden merkitys ei ollut yhtä vahva, mutta sielläkin noin puolet vastaajista vastasi tuntevansa olevan EU:n kansalaisia. Suurista jäsenmaista Italiassa, Iso-Britanniassa ja Ranskassa tunne oli heikompi kuin Espanjassa, Puolassa ja Saksassa.
- b) Vastauksiin vaikuttaa kokemus omasta eurooppalaisesta identiteetistä sekä EU-jäsenyyden vaikutus omassa arkielämässä. Lisäksi oman kansallisen identiteetin vahvuus selittää eroja. Myös EU:sta koituvat hyödyt ja haitat vaikuttavat käsityksiin.

c) Italiassa, Britanniassa ja Ranskassa on vahva kansallinen identiteetti. Saksassa on historiallisista syistä korostettu eurooppalaista identiteettiä ja Saksaa osana Eurooppaa. Monissa pienissä jäsenmaissa kuten Suomessa, Irlannissa ja Baltian maissa eurooppalaisuus koetaan myönteisenä asiana ja EU:n vaikutukset enimmäkseen myönteisinä. 2010-luvun talouskriisin vaikutukset ovat vaikuttaneet kielteisesti Kreikassa.

2. Alla on kaksi Euroopan ihmisoikeustilannetta koskevaa lainausta.

a) Vertaile yllä olevia näkemyksiä Euroopan ihmisoikeustilanteesta.

b) Millä keinoilla Euroopan unioni on pyrkinyt turvaamaan kansalaistensa perusoikeuksia? (YO kevät 2014)

RATKAISU:

a) Catherine Ashton pitää Euroopan ihmisoikeustilannetta hyvänä ja edelleen kehittyvänä, mitä osoittaa muun muassa EU:n saama Nobelin rauhanpalkinto. Ojasen mukaan taas Euroopan velkakriisi on vaarantanut ihmisoikeudet erityisesti eteläisen Euroopan kriisimaissa. Vastauksessa tulisi pohtia myös kirjoittajien asemaa ja sen mahdollista heijastumista heidän tulkintoihinsa.

b) Vastauksessa tulisi käsitellä Maastrichtin sopimuksen vaikutusta kansalaisten perusoikeuksista säätämiseen Euroopan unionissa. Perusoikeuksiin kuuluu muun muassa liikkumisvapaus, ääni- ja vaalioikeus, oikeus diplomaatti- ja konsuliapuun sekä oikeus kääntyä unionin oikeusasiamiehen puoleen. Myös unionin kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun periaate sekä unionin pyrkimykset edistää kansalaisten aloitteellisuutta ja lisätä viranomaisten toiminnan julkisuutta tulisi sisällyttää vastaukseen. (Lähde: YTL:n hyvän vastauksen piirteet)

- 3. Selvitä esimerkkien avulla, minkälaisiin konkreettisiin toimenpiteisiin EU:n jäsenmaat ovat ryhtyneet taatakseen asukkailleen EU:n perusoikeuksien toteutumisen. Käytä hyväksesi sivun 52 EU:n perusoikeuksien luettelo. Minkälaisia ongelmia asiaan on liittynyt?**

RATKAISU:

Perusoikeuksien toteutumisesta huolehditaan lainsäädännöllä sekä viranomaisten toiminnalla. Vastauksessa tulisi olla esimerkkejä lainsäädännöstä ja toimenpiteistä, joilla viranomaiset käytännössä takaavat perusoikeuksien toteutumisen ja lainsäädännön soveltamisen.

Esimerkiksi yksityisyyden suojasta ja henkilötietojen suojasta säädetään laeilla, joilla turvataan tietorekistereiden asianmukainen kokoaminen ja hallinta. Oikeus koulutukseen turvataan Suomessa maksuttomalla perusopetuksella sekä koulutuksen saatavuudella.

Ongelmia yksityisyyden ja henkilötietojen suojaamisissa voi syntyä teknologisen kehityksen myötä, jolloin lainsäädäntö ei pysy tietotekniikan kehityksen perässä. Koulutuksen saatavuuteen vaikuttaa kuntien taloustilanne sekä koulutusmahdollisuuksien keskittyminen suurimpiin asutuskeskuksiin, jolloin kaikki kansalaiset eivät ole tasa-arvoisessa asemassa.

